

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน ตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีเวลาปฏิบัติงานในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 600 คน (ทะเบียนงานสถิติโรงพยาบาลศรีเชียงใหม่, 2549 : 2)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานจริงในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย โดยการสุ่มอย่างง่ายโดยมีขั้นตอนการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.2.1 หาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 727)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดในที่นี้ใช้ร้อยละ 0.05

แทนค่าสูตรดังนี้

$$n = \frac{600}{1 + 600 (0.05)^2}$$

$$= 240$$

ขนาดตัวอย่างที่ใช้สำหรับวิจัยครั้งนี้ จากการคำนวณได้ 240 คน ผู้วิจัยได้ใช้ขนาดตัวอย่างอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 240 คน

1.2.2 สัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในตำบลต่าง ๆ โดยการเทียบบัญญัติไครยวงค์จากสูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล} = \frac{\text{จำนวน อสม. ในตำบลนั้น ๆ} \times 240}{600}$$

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกรายละเอียด

ที่	ชื่อตำบล	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1.	พานพร้าว	246	99
2.	หนองปลาปาก	172	69
3.	บ้านหม้อ	90	36
4.	พระพุทธรบาท	92	37
	รวม	600	240

ที่มา : ทะเบียนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอศรีเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2549

1.2.3 เลือกกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อแจกแบบสอบถามในแต่ละตำบล ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยรวบรวมรายชื่ออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านแต่ละตำบล แล้วจับสลากออกมาจนครบตามจำนวนที่ต้องการ 240 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศึกษาแบบสอบถามของ วิรัตน์ ศรีรักษ์ (2546 : 109-114) , สุพจน์ นุ่งอุทุม (2549 : 110-115)

เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.1.2 กำหนดขอบเขตของคำถาม และร่างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

2.1.3 ร่างแบบสอบถาม นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความครบถ้วนและครอบคลุมของเนื้อหา ภาษา โครงสร้างและรูปแบบ เมื่อได้รับข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ถูกต้องตามหลักวิชาการและ เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ดังนี้

1. นายมะณู บุญศรีมณีชัย ตำแหน่ง สาธารณสุขอำเภอเมืองหนองคาย
คุณวุฒิ สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต (สม.) สาขา การบริหารสาธารณสุข
2. นายกฤษณ์ ขุนลิก ตำแหน่ง สาธารณสุขอำเภอสังคม
คุณวุฒิ สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต (สม.) สาขา การบริหารสาธารณสุข
3. นายสายัณฑ์ มูลทาทอง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลศรีเชียงใหม่
คุณวุฒิ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขา การบริหารการศึกษา

2.1.4 นำแบบสอบถาม ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาอีกครั้ง เพื่อความสมบูรณ์และถูกต้อง

2.1.5 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำแบบสอบถามที่รับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ *t-test* โดยผู้วิจัยจะนำข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.73 ขึ้นไปมาเป็นข้อคำถาม และตัดข้อที่มีค่า t ต่ำกว่า 1.73 ออก

เจตคติในงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็น
ข้อความเชิงบวก และเชิงลบ จำนวน 10 ข้อ

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ
หมู่บ้าน มีข้อความเชิงบวก และเชิงลบ จำนวน 6 ข้อ

มีเกณฑ์การวัด เจตคติและแรงจูงใจของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม ตามวิธีการมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของ ลิกอร์ท (Likert)
5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 100) ดังนี้

คะแนน 1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
คะแนน 2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
คะแนน 3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
คะแนน 4	หมายถึง	เห็นด้วย
คะแนน 5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

แล้วนำคะแนนเฉลี่ยของระดับความรู้ศึกษาอาสาสมัครสาธารณสุขมาเปรียบเทียบกับ
เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	น้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มาก
คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน ของอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน

ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรอิสระ จำนวน 10 ตัว เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน
สาธารณสุขมูลฐาน และตัวแปรตามจำนวน 1 ตัว โดยมีนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ
และเกณฑ์การวัดตัวแปร ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ จำนวน 10 ตัว ได้แก่

1.1 เพศ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชายและเพศหญิง เป็นตัวแปร
มาตรวัดระดับกลุ่ม (Nominal scale) จึงกำหนดเป็นตัวแปรตาม

1. ให้เพศชาย มีค่าของตัวแปรเป็น 0

2. ให้เพศหญิง มีค่าของตัวแปรเป็น 1

1.2 อายุ เกณฑ์การวัด คือ จำนวนปี

1.3 อาชีพ หมายถึง อาชีพหลักของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม มีการวัดตัวแปรระดับกลุ่ม จึงกำหนดให้เป็นตัวแปรหุ่น ดังนี้

1. เกษตรกร
2. รับจ้าง/ค้าขาย
3. ผู้นำชุมชน(ผอ.บ./อบต./กม.)
4. อื่นๆ ระบุ.....

1.4 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เกณฑ์การวัด คือ จำนวนปี

1.5 สถานที่จัดตั้งศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน มีการวัดตัวแปรระดับกลุ่ม
จึงกำหนดให้เป็นตัวแปรหุ่น ดังนี้

1. บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านให้ค่าของตัวแปรเป็น 1
2. รวมกับกองทุนเฉพาะกิจอื่นๆ ให้ค่าของตัวแปรเป็น 0

1.6 การได้รับการนิเทศติดตามงานสาธารณสุขมูลฐาน การติดตามแนะนำกลวิธี
ในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล อำเภอ และจังหวัดในระหว่างที่อาสา
สมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ปฏิบัติงานในชุมชนโดยพิจารณาถึงความถี่ของการติดตาม
นิเทศงานปีละกี่ครั้ง

1.7 การได้รับสิ่งสนับสนุนและงบประมาณ มีการวัดตัวแปรระดับกลุ่ม จึงกำหนด
ให้เป็นตัวแปรหุ่น

1. เพียงพอ ให้ค่าของตัวแปรเป็น 1
2. ไม่เพียงพอ ให้ค่าของตัวแปรเป็น 0

1.8 การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

1.9 เจตคติในงานสาธารณสุขมูลฐาน หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น
ความเชื่อ ความศรัทธา ต่องานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้าน

1.10 แรงจูงใจในงานสาธารณสุขมูลฐาน หมายถึง สิ่งที่มีผลผลักดันให้อาสา
สมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตื่นตัว และแสดงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานทำให้อาสา
สมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเกิดความคาดหวังจากผลประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน

2. ตัวแปรตาม จำนวน 1 ตัว คือ การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 14 องค์ประกอบ มีลักษณะเป็นมาตราส่วน จำนวน 17 ข้อ มี 3 ระดับ คือ

ปฏิบัติงานเป็นประจำ	ให้คะแนน	3	คะแนน
ปฏิบัติงานนานๆ ครั้ง	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติงานเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

โดยพิจารณา จากคะแนนการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน มีการจัดกลุ่มการปฏิบัติงาน เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง มีเกณฑ์การให้คะแนน (วิรัตน์ ศรีรักษ์. 2546 : 59) ดังนี้

คะแนน	1.00 - 1.66	หมายถึง	ระดับต่ำ
คะแนน	1.67 - 2.33	หมายถึง	ระดับปานกลาง
คะแนน	2.34 - 3.00	หมายถึง	ระดับสูง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดหนองคาย ในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 การเก็บข้อมูลจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยการนัดอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตามวัน เวลา และสถานที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขนัดหมายโดยคำนึงความสะดวกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นสำคัญ โดยผู้วิจัยร่วมกับผู้ช่วยเหลือเก็บข้อมูล ให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สอบถามแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3 เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พิจารณาความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ จะนำมาจัดหมวดหมู่และบันทึกคะแนนแต่ละข้อแต่ละคน ลงไว้ในแบบรหัส (Coding) หลังจากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ (Statistic package for the social science) ซึ่งประกอบด้วยสถิติที่ใช้ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive method) สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน ตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ดังนี้

4.2.1 วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2.2 วิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยใช้การวิเคราะห์แบบกำหนดตัวแปรเข้าในสมการทั้งหมด เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ใช้การวิเคราะห์แบบกำหนดตัวแปรเข้าไปในสมการทั้งหมด (Enter method) มีรูปสมการดังนี้ (วิจารณ์ ศรีรักษ. 2546 : 64)

สมการ ในรูปคะแนนดิบ

$$y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 \dots \dots \dots b_{10}x_{10}$$

เมื่อ y แทน การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

a = ค่าคงที่ (Constant Term)

$b_1, b_2, \dots \dots \dots b_{10}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)

$x_1, x_2, \dots \dots \dots x_{10}$ แทน คะแนนดิบตัวแปรอิสระ

สมการ ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = B_1Z_1 + B_2Z_2 + B_3Z_3 \dots \dots \dots B_{10}Z_{10}$$

เมื่อ Z แทน การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$B_1, B_2, \dots, B_{10}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)

$Z_1, Z_2, \dots, Z_{10}$ แทน คะแนนมาตรฐานของตัวแปรอิสระ

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 ศึกษาระดับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่องานสาธารณสุขมูลฐาน ใช้ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 5 ระดับ แล้วนำคะแนนเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติงาน ของอาสาสมัครสาธารณสุข มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การให้คะแนน

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐาน ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็นหาความหมายและแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอโดยการพรรณนา

4.5 ขอบเขตด้านเวลา ทำการวิจัยโดยใช้ข้อมูล เดือนกันยายน – พฤศจิกายน 2550